

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра публічного управління та адміністрування

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(вибіркова фахова навчальна дисципліна)**

ЕТИКА ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Розробник: Ірина ШУПТА, доцент кафедри публічного управління та адміністрування, кандидат педагогічних наук, доцент

**Полтава
2022/2023 н.р.**

Назва навчальної дисципліни	<i>Етика державного службовця</i>
Назва структурного підрозділу	Кафедра публічного управління та адміністрування навчально-наукового інституту економіки, управління, права та інформаційних технологій
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> к. п. н., доцент Шупта Ірина Миколаївна <i>Контакти:</i> ауд. 494 (навчальний корпус № 4) <i>e-mail:</i> iryna.shupta@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які – передують її вивченню: «Етика та естетика», «Історія української культури», «Конфліктологія», «Публічне управління»; – вивчаються паралельно: «Правові засади адміністративної діяльності», а також дисципліни, що вивчатимуться пізніше: «Лідерство та управління організаційною культурою», «Служба в органах місцевого самоврядування», «Управління персоналом в організаціях публічної сфери».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення дисципліни: формування науково-методологічних, світоглядно-професійних знань і теоретико-практичних навичок здобувачів вищої освіти у сфері етики державного службовця; ознайомлення з системою загальнотеоретичних та практично-орієнтованих знань, вмінь і навичок; опосередкування управлінської діяльності, з її властивостями, змістом, формами та сферами здійснення до проблем сьогодення тощо.

Основні завдання навчальної дисципліни є :

- теоретична та практична підготовка здобувачів вищої освіти з питань:
 - визначення особливостей професійної етики: її специфіки, проблематики, та місця в системі етичного знання;
 - формування місії, основних принципів та норм етики державного службовця;
 - дослідження професійно-етичних аспектів особистості державного службовця;

- формування етичних засад взаємовідносин державних службовців і громадян;
- вивчення етичних аспектів конфліктів інтересів на державній службі, особливостей взаємовідносин у колективі державних управлінців;
- формування норм ділового та службового етикету в державному управлінні;
- дослідження інституційних механізмів підтримки етики державного службовця.

Компетентності:

загальні:

- ЗК 1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність працювати в команді.
- ЗК8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Фахові:

ФК1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів.

ФК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки.

ФК13. Здатність до налагодження співпраці територіальних громад.

Програмні результати навчання:

ПРН1. Використовувати базові знання з історичних, культурних, політичних, соціальних, економічних засад розвитку суспільства.

ПРН4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.

Програма навчальної дисциплін

Тема 1. Професійна етика : специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання

Тема 2. Місія, основні принципи та норми етики державного службовця

Тема 3. Особистість державного службовця : професійно-етичні аспекти

Тема 4. Етичні засади взаємовідносин державних службовців і громадян

Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі : етичні аспекти

Тема 6. Взаємовідносини у колективі державних управлінців

Тема 7. Діловий та службовий етикет у державному управлінні

Тема 8. Інституційні механізми підтримки етики державного службовця

Трудомісткість:

Денна форма:

Загальна кількість годин – 135.

Кількість кредитів – 4,5.

Форма семестрового контролю – залік.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назва теми	Форми оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	ведення конспекту лекцій	виконання завдань на практичних заняттях	виконання завдань самостійної роботи		
			реферат	глосарій	
Тема 1. Професійна етика : специфіка, проблематика, місце в системі етичного знання.	4	4	20	20	8
Тема 2. Місія, основні принципи та норми етики державного службовця.	4	4			8
Тема 3. Особистість державного службовця : професійно-етичні аспекти.	4	4			8
Тема 4. Етичні засади взаємовідносин державних службовців і громадян.	4	4			48
Тема 5. Конфлікти інтересів на державній службі : етичні аспекти.	4	4			8
Тема 6. Взаємовідносини у колективі державних	4	4			8

управлінців					
Тема 7. Діловий та службовий етикет у державному управлінні	4	4			8
Тема 8. Інституційні механізми підтримки етики державного службовця	4	–			4
Разом за темами	32	28	x	x	8
Реферат	x	x	20	x	20
Глосарій	x	x	x	20	20
Всього	32	28	20	20	100

Оцінювання результатів навчання:

Шкала та критерії оцінювання результатів навчання

Ведення конспекту лекцій

Кількість балів	Критерії оцінювання
Денна форма навчання	
1	завдання не виконано (незалежно від присутності чи відсутності на лекції здобувач вищої освіти не конспектував лекційні матеріали)
2	здобувач вищої освіти не повністю підготував конспект лекції (менше 50 %); за змістом конспект позбавлений логічності та послідовності викладу матеріалу або конспект носить уривчастий характер; роботу оформлено не належним чином або виконано та подано на перевірку несвоєчасно
3	здобувачем вищої освіти виклав матеріал лекції логічно та послідовно; конспект виконано та оформлено охайно, естетично; конспект лекцій систематично та своєчасно було подано на перевірку. Але окремі питання лекцій розкрито поверхнево; конспект в цілому позбавлений особистих висновків здобувача.
4	здобувачем вищої освіти виклав матеріал лекції логічно та послідовно; конспект виконано та оформлено охайно, естетично; у конспекті відображено власні питання, зауваження, міркування, висновки здобувача; конспект лекцій систематично та своєчасно було подано на перевірку

Виконання завдань на практичних заняттях

Кількість балів	Критерії оцінювання
Денна форма навчання	
0	завдання не виконано
1	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією)
2	здобувач вищої освіти не виявляє знань при виконанні більшої частини завдань; викладає матеріал не повно, поверхнево і непереконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у письмовому або мовленнєвому оформленні відповіді (недостатнє володіння термінологією); допускається суттєвих помилок або ним виконано, хоча і правильно, менше 50 % завдань
3	здобувач вищої освіти демонструє знання і розуміння основних положень теми, але викладає матеріал не досить повно, обґрунтовуючи свої висновки, користується лише матеріалами лекції або підручника
3,5	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі
4	здобувач вищої освіти ґрунтовно і в повному обсязі виконує всі види завдань на практичних заняттях, демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; посилається на факти та матеріали, які знайдено та опрацьовано самостійно, додатково до рекомендованих джерел; аргументовано обґрунтовує свою думку.

Написання реферату та доповідь з реферованими матеріалами

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Написання реферату – 10 балів</i>	
0	реферат не підготовлено
1	реферат підготовлено лише частково (зібрано матеріали; написано лише частину тексту); реферат за темою та змістом не відповідає вимогам
2-3	реферат підготовлено, але матеріал не систематизований, не достатній за обсягом і змістом
4-5	реферат підготовлено, але матеріал за обсягом і змістом відповідає вимогам лише частково (наприклад, відсутні вступ та висновки); розділи реферованого матеріалу в основному висвітлено, але відсутній самостійний аналіз; переважають цитати з підручників та інших рекомендованих джерел, здобувач вищої освіти не використовує самостійно підібрані матеріали
6-8	реферат підготовлено, матеріал за обсягом відповідає вимогам, а за змістом – лише частково; розділи реферованого матеріалу в основному висвітлено, самостійний аналіз продемонстровано у висновках до реферату; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані матеріали, але їх частка не перевищує половини від опрацьованого матеріалу
9-10	реферат підготовлено згідно вимог (обсяг і зміст відповідають повною мірою); в усіх розділах реферованого матеріалу, вступі та висновках продемонстровано самостійний аналіз; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані матеріали, що свідчить про глибоке опрацювання теми реферату; реферат має додатки; оформлення реферату охайне, естетичне.

<i>Доповідь з реферованими матеріалами – 10 балів</i>	
0	доповідь за результатом підготовки реферату відсутня
1-3	доповідь за результатом підготовки реферату тривала менше часу, ніж передбачено, бо у здобувача вищої освіти бракувало необхідних матеріалів або через не належну їх підготовку; здобувач вищої освіти не орієнтується у тексті свого реферату (доповіді)
4-6	доповідь за результатом підготовки реферату тривала менше часу, ніж передбачено, бо у здобувача вищої освіти бракувало необхідних матеріалів або через не належну їх підготовку; питання аудиторії залишилися без відповіді доповідача або питань не виникло через відсутність сформованого виступу
5-7	доповідь за результатом підготовки реферату відповідає вимогам лише частково; здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння тільки окремих складових теми, на питання аудиторії дати чітку відповідь не може; під час доповіді майже відривається від читання тексту реферату (доповіді)
8	доповідь за результатом підготовки реферату відповідає вимогам; здобувач вищої освіти в основному демонструє вільне володіння темою, частково відповідає на питання аудиторії, але на окремі питання дати чітку відповідь не може; під час виступу користується матеріалом реферату (доповіді)
9	доповідь за результатом підготовки реферату відповідає вимогам; здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння темою, в основному відповідає на питання аудиторії, але на окремі питання дати чітку відповідь не може; під час виступу в основному не користується матеріалом реферату (доповіді)
10	доповідь за результатом підготовки реферату відповідає вимогам; здобувач вищої освіти демонструє вільне володіння темою, відповідає на питання аудиторії; під час виступу майже не користується матеріалом реферату (доповіді); продемонстровано високий рівень ораторського мистецтва
<i>Загальна кількість балів за формою контролю – 10</i>	

Написання глосарію та захист

Кількість балів	Критерії оцінювання
<i>Написання глосарію – 26 балів</i>	
0	глосарій не підготовлено
1-11	глосарій підготовлено лише частково (зібрано матеріали; написано лише частину тексту); глосарій за темою та змістом не відповідає вимогам
12-13	глосарій підготовлено, але матеріал не систематизований, не достатній за обсягом і змістом
14-15	глосарій підготовлено, але матеріал за обсягом і змістом відповідає вимогам лише частково (наприклад, відсутні вступ та висновки); розділи матеріалу в основному висвітлено, але відсутній самостійний аналіз; переважають терміни з підручників та інших рекомендованих джерел, здобувач вищої освіти не використовує самостійно підібрані матеріали, не може захистити глосарій
16-18	глосарій підготовлено, матеріал за обсягом відповідає вимогам, а за змістом – лише частково; матеріал в основному висвітлено, самостійний аналіз продемонстровано; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані терміни, може їх захистити, проте їх частка не перевищує половини від опрацьованого матеріалу
19-20	глосарій підготовлено згідно вимог (обсяг і зміст відповідають повною мірою); в поданому матеріалі продемонстровано самостійний аналіз; здобувач вищої освіти використовує самостійно підібрані терміни; захищає їх; оформлення реферату охайне, естетичне.
<i>Загальна кількість балів за формою контролю – 20</i>	

Шкала та критерії оцінювання за рівнем досягнення результатів навчання

Рівень критерію	Межі оцінювання	Опис критерію	Форми контролю	Оцінка в балах
Високий	від 90 % до 100 %	Знання здобувача вищої освіти є глибокими, міцними, системними, що дозволяє для виконання творчих завдань демонструвати результати навчання; навчальна діяльність позначена вмінням в усній та письмовій формі самостійно оцінювати різноманітні ситуації, явища, факти, виявляти закономірності, робити вмотивовані висновки та відстоювати особисту позицію. Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4) на даному рівні досягнуті у повному обсязі.	ведення конспекту лекцій	2
			виконання завдань на практичних заняттях	4
			реферат	20
			глосарій	20
Середній	від 75 % до 89 % балів	Знання здобувача вищої освіти при досягненні даного рівня дозволяють демонструвати істотні ознаки понять, явищ, розуміти та коментувати в усній та/або письмовій формі зв'язки між ними; здобувач вміє пояснити основні закономірності; володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо); вміє робити висновки та виправляти допущені помилки, що дозволяє демонструвати в стандартних ситуаціях результати навчання. Проте, здобувачеві вищої освіти бракує власних суджень та системності висновків. Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4) на даному рівні здобувачем вищої освіти в цілому досягнуті.	ведення конспекту лекцій	1,5
			виконання завдань на практичних заняттях	3,5
			реферат	15
			глосарій	15
Достатній	від 60 % до 74 %	Здобувач вищої освіти засвоїв основний навчальний матеріал, за зразком виконує завдання як в усній так і в письмовій формі; володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, що дозволяє демонструвати лише частково аналіз процесів та явищ, вміння робити узагальнення, висновки позбавлені самостійності, відчувається розрив між набутими знаннями та їх практичним застосуванням. Програмні результати навчання (ПРН 1; ПРН 4) на даному рівні здобувачем вищої освіти в основному досягнуті.	ведення конспекту лекцій	1
			виконання завдань на практичних заняттях	2,5
			реферат	12-13
			глосарій	10
Низький	до 60 % балів	Здобувач вищої освіти має початкові уявлення про предмет вивчення, що забезпечує лише фрагментарне досягнення програмних результатів навчання (ПРН 1; ПРН 4).	ведення конспекту лекцій	0
			виконання завдань на практичних заняттях	0-2
			реферат	0-10
			глосарій	0-3

Політика оцінювання

Виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями у межах встановлених норм. У разі виявлення факту плагіату здобувач вищої освіти отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати його. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (у т. ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перезарахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами академічної мобільності регламентуються Положенням про 15 академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті (розповсюджується лише на обов'язкові компоненти освітньої програми або їх частини) перед опануванням даної освітньої компоненти. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоматеріали.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Василевська Т. Е. Етика державних службовців і запобігання конфлікту інтересів навч.-метод. посіб. К.: НАДУ, 2013. 76 с. URL: http://www.academy.gov.ua/%5CNMKD%5Clibrary__nadu%5CNavch_Posybniky%5C9fc4fff6-cce5-4afd-bf70-2e3854c59ab4.pdf. (дата звернення: 15.08.2020).

2. Василевська Т.Е. Саламатов В.О., Марушевський Г.Б. Етика державного управління: підручник; за заг. ред. Т. Е. Василевської. К. : НАДУ, 2015. 204 с. URL: <https://ktpu.kpi.ua/wp-content/uploads/2014/02/Etika-derzhavnogo-sluzhbovtsya.pdf>. (дата звернення: 15.08.2020).

3. Етика державного службовця: навч.-метод. посіб. [Черніг. Центр перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів держ. влади, органів місц. самоврядування, держ. п-в, установ і орг.]. Упор.: Л.А.Чабак. Чернігів: ЦППК, 2011. URL: <http://sivertraining.org.ua/2016/07/14/etyka-derzhavnogo-sluzhbovtsyanavchalno-metodychnyj-posibnyk/>. (дата звернення 15.08.2020).

4. Про затвердження Загальних правил поведінки державного службовця : Наказ Голодержслужби України від 05.08.2016 № 158 (Зареєстровано в Мініюсті України 31 серпня 2016 р. за № 1203/29333) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1203-16>. (дата звернення: 15.08.2020).

5. Про запобігання корупції : Закон України від 14 жовтня 2014 р. № № 1700-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>. (дата звернення: 15.08.2020).

6. Рудакевич М. І. Професійна етика державних службовців : теорія і практика формування в умовах демократизації державного управління. URL: <http://www.twirpx.com/file/1960706/>. (дата звернення: 15.08.2020).

Допоміжні

1. Алексина Т.А. Деловая этика: учебное пособие. М.: Юрайт, 2016. 384 с. URL: https://stud.com.ua/19226/etika_ta_estetika/dilova_etika. (дата звернення: 15.08.2020).

2. Балатан В.П., Гуцаленко Л.В., Здирко Н.Г. Професійна етика: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2019. 252 с. URL: https://pidru4niki.com/16120704/etika_ta_estetika/profesiyna_etika. (дата звернення: 15.08.2020).

3. Європейський кодекс поведінки для всіх осіб, які залучені до місцевого та регіонального врядування. URL: <https://rm.coe.int/168071b2e5>. (дата звернення: 15.08.2020).

4. Кафтан В.В., Чернышоа Н. И. Деловая этика: учебник и практикум для
5. академического бакалавриата. М.: издательство Юрайт, 2017. 301 с.
URL: https://stud.com.ua/41159/etika_ta_estetika/dilova_etika. (дата обращения: 15.08.2020).
6. Кузнецов, А. М. Этика государственной и муниципальной службы : учебник и практикум для прикладного бакалаври ата. Москва : Издательство Юрайт, 2019. 253 с. URL: https://stud.com.ua/29426/etika_ta_estetika/etika_derzhavnoyi_i_munitsipalnoyi_sluzhbi. (дата обращения: 15.08.2020).
7. Лаврецький Р., Мовчан І., М'якуш І. П. Професійна етика та етикет працівника ДСНС України: навчальний посібник. Видання 3-тє, доповнене і перероблене. Львів: СПОЛОМ, 2013. 230 с. URL: <https://ru.calameo.com/books/00358191376d0fd3a9cca>. (дата звернення: 15.08.2020).
8. Родыгина Н.Ю. Этика деловых отношений: учебник и практикум для академического бакалавриата. М.: издательство Юрайт, 2019. 431 с. URL: https://stud.com.ua/88556/etika_ta_estetika/etika_dilovih_vidnosin. (дата обращения: 15.08.2020).
9. Сайтарли І. А. Культура міжособистісних стосунків: навчальний посібник. К.:Академидав, 2007. 240 с. URL: https://pidru4niki.com/1584072031204/kulturologiya/kultura_mizhosobistisnih_stosunkiv. (дата звернення: 15.08.2020).
10. Панченко В.І. Прикладна етика: навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2012. 392 с. URL: https://pidru4niki.com/16201015/etika_ta_estetika/prikladna_etika. (дата звернення 15.08.2020).
11. Тимошенко Н.Л. Корпоративна культура. Діловий етикет: навчальний посібник. К.: Знання, 2006. 391 с. URL: https://pidru4niki.com/19991130/etika_ta_estetika/korporativna_kultura_diloviy_etiket. (дата звернення: 15.08.2020).
12. Шувалова Н.Н. Этика та етикет государственной и муниципальной службы: учебник и практикум для академического бакалавриата. М.: издательство Юрайт, 2019. 334 с. URL: https://stud.com.ua/46831/etika_ta_estetika/etika_ta_etiket_derzhavnoyi_munitsipalnoyi_sluzhbi. (дата обращения: 15.08.2020).
13. Когут А., Савчук О. Етичне та правове регулювання поведінки парламентарів: міжнародний досвід та пропозиції для України (Policy Paper). URL: https://radaprogram.org/sites/default/files/infocenter/publications/etychne_ta_pravo_ve_blok_165h235_2015-07-21_preview_1.pdf. (дата звернення: 15.08.2020).

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Антикорупційні програми органів влади. Prometheus. URL: <https://prometheus.org.ua>. (дата звернення: 15.08.2020).
2. Держслужбовець: спеціалізоване видання для працівників органів державної та судової влади, а також орієнтовано на органи місцевого самоврядування. URL: <https://i.factor.ua/ukr/journals/ds/about/>.(дата звернення: 15.08.2020).
3. Національне агентство України з питань державної служби. Офіційний сайт. URL: <https://nads.gov.ua/>. (дата звернення: 15.08.2020).
4. Національне агентство з питань запобігання корупції. URL: <https://nazk.gov.ua/uk/>.(дата звернення: 15.08.2020).
5. Національне антикорупційне бюро України. Офіційний сайт. URL: <https://nabu.gov.ua/struktura-0>. (дата звернення: 15.08.2020).
6. Урядовий портал: Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>. (дата звернення: 15.08.2020).